

BILTEN

ANALIZE, VESTI, STAVOVI

Brisel najavio "energetske autoputeve"

Sud EU podržao zelenu oznaku za gas i nuklearnu energiju

Rast tržišta uglja u EU usled rastuće potražnje

Rumunija traži od Brisela odlaganje roka izlaska iz uglja

Kriza cena energije u Evropi sve veća

Australija: Prodavci struje moraće da prikazuju jeftinije ponude na računima

DOSIJE: 5 stvari koje bi trebalo da znate o određivanju cena CO2

ZAKLJUČANO

ACER: Zemlje EU 2024. godine stavile na raspolaganje samo 54% prenosnog kapaciteta na najzagušenijim vodovima

SADRŽAJ

ACER: Ispunjavanje pravila o 70% kapaciteta mreže moglo je izbeći skokove cena struje u JIE	OVDE
ACER će odlučiti o izmeni maksimalnih i minimalnih klirinških cena za evropska tržišta struje	OVDE
Odakle EU dobija energiju?	OVDE
Brisel najavio "energetske autoputeve" za jačanje električne mreže EU.....	OVDE
Komesar Jorgensen najavljuje prva dva sektorska tripartitna ugovora	OVDE
Sud EU podržao zelenu oznaku za prirodni gas i nuklearnu energiju	OVDE
Prognoza rasta tržišta uglja u EU od 1,1% usled rastuće potražnje	OVDE
Planiranje budućnosti bez uglja bi moglo potrajati	OVDE
Poljski sektor rudarstva uglja smanjio gubitke, ali mu je i dalje potrebna državna podrška	OVDE
Rumunija traži od Brisela odlaganje roka izlaska iz uglja	OVDE
Ugalj i zelena tranzicija: Rumunska strateška dilema za naredne mesece	OVDE
Nemački industrijski lobi tvrdi da energetska tranzicija rizikuje teret od 5,4 biliona evra do 2049.	OVDE
Nemačka bi se mogla suočiti s nedostatkom električne energije 2030. godine, kaže regulator	OVDE
Istraživači: Finansije „glavna prepreka“ evropskom putu ka klimatskoj neutralnosti	OVDE
Evropska unija se mora okrenuti svemiru u potrazi za sirovinama!?	OVDE
Kriza cena energije u Evropi sve veća	OVDE
Francuski regulator odlučio da redovno odgovara na medijske spekulacije	OVDE
Australija: Prodavci struje moraće da prikazuju jeftinije ponude na računima	OVDE
Energetsko čudovište koje stvara veštačka inteligencija	OVDE
DOSIJE: 5 stvari koje bi trebalo da znate o određivanju cena CO2	OVDE

ACER: Ispunjavanje pravila o 70% kapaciteta mreže moglo je izbeći skokove cena struje u JIE

LIUBLJANA - Novi podaci evropskog energetskeg regulatora, ACER-a, otkrivaju da su zemlje EU 2024. godine stavile na raspolaganje samo 54% prenosnog kapaciteta na najzagušenijim vodovima - znatno ispod regulatornog praga od 70% - što je rezultiralo gubitkom blagostanja od 580 miliona evra i troškovima upravljanja zagušenjem od 4,3 milijarde evra, objavljuje portal Strategic Energy.

Evropski elektroenergetski sistem suočava se sa strukturnim uskim grlom. Uprkos napretku u integraciji tržišta, ograničena dostupnost međuzonskog prenosnog kapaciteta i dalje sprečava puno korišćenje prednosti međusobno povezane i fleksibilne mreže. Ovo je glavni zaključak novog izveštaja o praćenju koji je objavila Agencija Evropske unije za saradnju energetskeg regulatora a koji procenjuje stanje prekogranične trgovine električnom energijom i upravljanja zagušenjima u 2024. godini.

„Integrisanije i usklađenije tržište električne energije je neophodno za prilagođavanje rastućoj proizvodnji obnovljivih izvora energije i smanjenje zavisnosti od uvoza fosilnih goriva“, navodi agencija. U tom cilju, Uredba EU o električnoj energiji nalaže da najmanje 70% fizičkog prenosnog kapaciteta mora biti dostupno za međuzonsku trgovinu. Međutim, stvarna implementacija ovog praga je još uvek daleko od potpune.

Da je minimalni zahtev od 70% u potpunosti sproveden u celoj centralnoj regiji 2024. godine, EU je mogla generirati dodatnih 580 miliona evra ekonomske dobrobiti. To uključuje povećanje viška potrošača od 664 miliona eura, uglavnom zbog nižih cena električne energije i smanjene volatilnosti na tržištu unapred.

U praksi, delimična implementacija dovela je do realizacije samo 40% potencijalnih dobitaka, jer je prosečna marža dostupna na najzagušenijim vodovima iznosila samo 54%.

„Davanje prioriteta internim u odnosu na međuzonalne tokove rezultira gubitkom efikasnosti i neravnomernom raspodelom tržišnih koristi“, upozorava ACER.

Nedovoljna dostupnost međuzonskih kapaciteta nije samo propuštena prilika – ona nosi značajne finansijske troškove. Samo u 2024. godini, operateri prenosnih sistema (OPS) širom EU potrošili su 4,3 milijarde eura na korektivne mere za upravljanje zagušenjem mreže, uključujući redispečing. To odgovara 60 TWh, što je otprilike ekvivalentno godišnjoj potrošnji struje u Austriji.

„Kako se penetracija obnovljivih izvora energije povećava, a razvoj infrastrukture zastaje, verovatno će rasti oslanjanje na skupe korektivne mere“, napominje se u izveštaju. Zaista, više od 60% infrastrukturnih projekata koje prati ACER odloženo je u odnosu na planirane datume puštanja u rad.

Jačanje mreže, uključujući i nove vodove i alternative bez žica, identifikovano je kao jedino održivo dugoročno rešenje za strukturna zagušenja. Leto 2024. godine donelo je talas ekstremnih skokova cena u jugoistočnoj Evropi, posebno tokom večernjih vršnih sati. Temperature su naglo porasle,

produkcija solarne energije naglo je pala nakon zalaska sunca, a cene električne energije su skočile i do 1.000 eura/MWh. Ukupno je u regiji zabeleženo 147 velikih skokova cena.

Prema ACER-u, ispunjavanje zahteva za 70% kapaciteta moglo je izbeći otprilike polovinu ovih događaja, pružajući fleksibilnost potrebnu za uvoz električne energije iz susednih zona s nižim cenama.

„Međuzonalna trgovina pokazala se ključnom za fleksibilnost sistema“, tvrdi agencija.

Dok tržište unapred ostaje primarna platforma za trgovanje električnom energijom u EU, unutarodnevna tržišta postaju sve važnija za prilagođavanje varijabilnosti obnovljivih izvora energije. Međutim, primena zahteva od 70% na unutarodnevnim tržištima je izazovnija zbog ograničenog vremena za operatore prenosnih sistema da aktiviraju korektivne mere.

Osim toga, strukturne barijere poput kružnih tokova - nenamernih tokova energije preko susednih mreža - nastavljaju da komplikuju usklađenost. Nekoliko operatora prenosnih sistema u centralnoj regiji i dalje se oslanjaju na odstupanja, s trajnim zagušenjem posebno vidljivim u Austriji, Slovačkoj i Francuskoj.

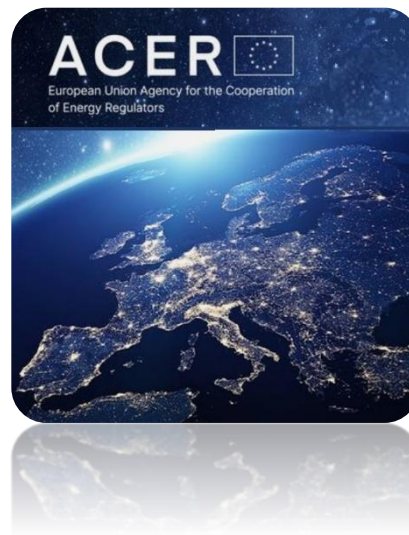
Kako bi se ostvarile sve prednosti međuzonalne trgovine, ACER naglašava potrebu za hitnim raspoređivanjem mrežne infrastrukture i efikasnijim korišćenjem postojećih kapaciteta. Agencija takođe podržava rekonfiguraciju zona nadmetanja kako bi se bolje odrazila fizička ograničenja mreže.

Prema simulacijama, obim ponovnog dispečinga mogao bi se smanjiti i do 60% uz detaljniji dizajn zone nadmetanja. U jednom scenariju, podela zone Nemačka-Luksemburg na pet odvojenih područja dovela je do dramatičnog smanjenja zagušenja i povećane konvergencije cena.

„Maksimiziranje kapaciteta među zonama je ključno za osiguranje efikasnog, sigurnog i klimatski neutralnog elektroenergetskog sistema“, zaključuje se u izveštaju.

ACER će odlučiti o izmeni maksimalnih i minimalnih klirinških cena za evropska tržišta električne energije

LIUBLJANA - Odgovarajući na dva predloga svih nominovanih operatora tržišta električne energije za izmenu usklađenih metodologija maksimalne i minimalne klirinške cene (HMMCP) za evropska tržišta unapred i unutar dana, evropski energetska regulator ACER **saopštio** je 9. septembra da će odluku o metodologijama doneti do februara 2026.

Operatori predlažu uključivanje dodatne metrike (na osnovu likvidnosti tržišta) kako bi se izbeglo potencijalno aktiviranje mehanizama

automatskog prilagođavanja cena u slučajevima niske likvidnosti na evropskim tržištima unapred i unutar dana.

Ove metodologije, utvrđene u skladu s Uredbom o dodeli kapaciteta i upravljanju zagušenjem, opisuju kako funkcionišu automatska prilagođavanja cena na evropskim tržištima električne energije unapred i unutar dana. One takođe definišu maksimalna i minimalna ograničenja cena (tzv. „maksimalne i minimalne klirinške cene“) za evropska tržišta unapred i unutar dana.

Odakle EU dobija energiju?

LONDON - EU je smanjila svoju zavisnost od ruskog gasa sa 45% uvoza gasa u EU, odnosno 150,2 milijarde kubnih metara (bcm) u 2021. godini pre rata u Ukrajini, na 19% uvoza gasa, odnosno 51,7 milijardi kubnih metara prošle godine.

Taj pad je, međutim, promenio kurs u protekloj godini, s uvozom iz Rusije koji je porastao u 2023. godini, uprkos ranijoj implementaciji mera EU za diversifikaciju od ruskog gasa do 2027. godine u okviru plana REPowerEU. Povećanje je uglavnom posledica povećanog uvoza u Italiju, Češku i Francusku, prema podacima analitičke firme **Ember**. Da bi pokrila manjak od 98,5 milijardi kubnih metara koji je nastao zbog smanjene ruske ponude, EU se više oslanja na druge izvoznike.

Prošle godine, Norveška je isporučila 91,1 milijardu kubnih metara gasa u EU, što je porast od 15 posto u odnosu na 2021. godinu, što je predstavljalo 33,4 posto ukupnog uvoza EU.

Pošiljke gasa iz SAD-a porasle su za 139 posto u istom periodu, dostigavši 45,1 milijardu kubnih metara, ili 16,5 posto od ukupnog iznosa.

Ostali dobavljači bili su Alžir (39,2 bcm), Katar (11,8 bcm), Azerbejdžan (11,7 bcm) i Ujedinjeno Kraljevstvo (11,7 bcm).

Uprkos ovim promenama, ukupni uvoz gasa u EU u 2024. godini i dalje je bio za 61,4 milijarde kubnih metara niži nego u 2021. godini.

Prema **Rojtersu**, EU će dodatno povećati kupovinu američke nafte, prirodnog gasa i uglja, a trgovina će porasti sa oko 75 milijardi dolara u 2024. na 250 milijardi dolara godišnje tokom naredne tri godine.

Podaci Eurostata iz prvog kvartala 2025. godine pokazuju da su SAD već glavni dobavljač nafte za EU, sa 15 posto uvoza po vrednosti i vodeći izvor utečenog prirodnog gasa (LNG) sa 50,7 posto udela. SAD su takođe drugi najveći dobavljač uglja za EU, sa 31,3 posto trgovine po vrednosti, iza Australije sa 33,4 posto.

Brisel najavio "energetske autoputeve" za jačanje električne mreže EU

STRAZBUR - Brisel je najavio novu inicijativu za premošćivanje infrastrukturnih nedostataka u fragmentiranoj evropskoj elektroenergetskoj mreži i postavljanje temelja za vodonik kao čisti izvor energije u budućnosti.

Jedinstveno tržište električne energije EU – gde bi španska solarna energija mogla da osvetljava danske domove kada su vetroturbine u stanju mirovanja – zavisi od izgradnje više prekograničnih dalekovoda. Međutim, nekoliko zemalja još uvek ne ispunjava cilj EU za 2020. godinu, a to je da imaju kapacitet za uvoz ili izvoz 10% svoje potražnje za električnom energijom, prag koji bi se trebao povećati na 15% do 2030. godine.

„Identifikovali smo osam kritičnih uskih grla u našoj energetskej infrastrukturi“, rekla je 10. septembra predsednica evropske komisije Ursula von der Leyen poslanicima Evropskog parlamenta u Strazburu tokom svog godišnjeg govora o stanju Unije.

Euractiv očekuje da će lista izazvati političke bitke, počevši od glavnog prioriteta: povezivanja Iberijskog poluostrva s glavnom evropskom mrežom.

Projekat je dugo blokirala Francuska čija moćna nuklearna industrija strahuje od konkurencije jeftine solarne i vetro energije. Isključujući Portugal, Španija je trenutno samo 2% povezana na mrežu EU.

Drugi projekat, koji uključuje povezivanje Kipra s evropskom mrežom, takođe je kontroverzan jer bi se visokonaponski kabl koji je trenutno u razvoju protezao do Izraela.

Ostali projekti na listi uključuju jačanje veza s baltičkim državama, pretvaranje vetroelektrana na Severnom moru u priobalna čvorišta za međusobne veze i jačanje dalekovoda prema jugoistočnoj Evropi, gde su nedostaci u prekograničnim protocima doprineli prošlogodišnjem porastu cena.

U Mediteranu su planirana dva vodonikovoda: jedan koji će povezati EU s Afrikom, a drugi koji će povezati Španiju sa severnom Evropom.

Elizabet Kremona, viša analitičarka u analitičkom centru Ember, rekla je da lista "neke stvari ispravno prikazuje", posebno fokus na Iberijskom poluostrvu i jugoistočnoj Evropi.

"Ali neravnoteža u južnoj Evropi je zabrinjavajuća: spominju se samo vodonik koridori, bez električnih međusobnih veza", rekla je Kremona. "To je propuštena prilika", dodala je.

Komesar Jorgensen najavljuje prva dva sektorska tripartitna ugovora

BRISEL- Komesar EU za energetiku i stanovanje Dan Jorgensen potvrdio je 5. septembra planove za početak uspostavljanja prva dva tripartitna ugovora za sektore vetroelektrana na moru i skladištenja energije, **saopšteno** je iz Evropske komisije.

Treći tripartitni ugovor je za sektor EU elektroenergetskih mreža.

Koncept „tripartitnih ugovora za osiguranje pristupačne energije za evropsku industriju“ bio je jedna od ključnih akcija predviđenih Akcionim planom za pristupačnu energiju objavljenim u februaru 2025. godine.

Cilj koncepta je okupljanje javnog sektora, proizvođača energije i industrija koje troše energiju kako bi se suprotstavili visokim cenama energije i tržišnoj nesigurnosti. Na taj način bi se stvorila povoljna investiciona klima, olakšavajući konkurentan industrijski sektor EU, a istovremeno osiguravajući zadržavanje i stvaranje kvalitetnih radnih mesta.

Prema ambicijama država članica, do kraja sledeće decenije moglo bi se postići do 88 gigavata (GW) kapaciteta obnovljivih izvora energije na moru, a do 360 GW do 2050. godine. To je ekvivalentno trenutnim kombinovanim kapacitetima za proizvodnju električne energije Nemačke, Poljske i

Grčke. Da bi se dostigao ovaj potencijal, potrebno je ojačati i mrežne i skladišne kapacitete. Na nivou EU, do 2030. godine moglo bi biti potrebno oko 200 gigavata (GW) skladištenja energije. Podsticanje investicija i ostvarivanje ovog potencijala ključni je cilj tripartitnog ugovora.

Iako su skladištenje i energija vetra prvi sektori koji će imati koristi, oni neće biti posljednji. Komisija takođe procenjuje potencijal za ugovore u drugim sektorima, kao što su biometan, energetska efikasnost, nuklearna energija i energetska integracija za podatkovne centre.

Sud EU podržao zelenu oznaku za prirodni gas i nuklearnu energiju

LUKSEMBURG - Generalni sud Suda pravde Evropske unije, drugi najviši sud u Evropi, presudio je 10. septembra da EU ima pravo da neke projekte prirodnog gasa i nuklearne energije označi kao "održive investicije", odbacujući prigovor Austrije, prenosi **OilPrice.com**.

Evropska komisija je 2022. godine ažurirala svoj Zakon o delegiranoj taksonomiji prema kojoj su neki projekti u oblasti gasa, uključujući nekoliko cevovoda, dobili status "održive investicije". Projekti su "prelazni" ako doprinose prelasku s uglja na obnovljive izvore energije, navodi EU.

U svojoj presudi, Generalni sud je saopštio da je "Komisija imala pravo da zauzme stav da određene ekonomske aktivnosti u sektorima nuklearne energije i fosilnog gasa mogu, pod određenim

uslovima, značajno doprineti ublažavanju i prilagođavanju klimatskim promenama."

Austrija je tražila poništenje uredbe.

Međutim, sud je ocenio da trenutno ne postoje tehnološki i ekonomski izvodljive alternative s niskim udelom ugljenika u dovoljnom obimu, poput obnovljivih izvora energije, da bi se pokrila potražnja za energijom na kontinuiran i pouzdan način."

„Crni dan za klimu. Presuda je veliki korak unazad za klimu i zaštitu potrošača“, rekao je Martin Kaiser, izvršni direktor ekološke grupacije Greenpeace Nemačka.

Prognoza rasta tržišta uglja u EU od 1,1% usled rastuće potražnje.

LUKSEMBURG - Poslovna platforma **IndexBox** u novom izveštaju o stanju tržišta uglja u EU predviđa blagi oporavak tržišta od 1,1% po vrednosti, dostižući 75,9 milijardi dolara do 2035., uprkos nedavnom dvogodišnjem padu potrošnje na 463 miliona tona u 2024. godini.

Vođeno rastućom potražnjom za ugljem u Evropskoj uniji, očekuje se da će tržište započeti uzlazni trend potrošnje u narednoj deceniji.

Ovo su drugi ključni elementi izveštaja:

- Nemačka, Poljska i Češka Republika su najveći potrošači, sa 73% ukupne potrošnje.
- Lignit je dominantna vrsta, koja čini 70% potrošnje i 80% proizvodnje.
- Uvoz je naglo pao na 88 miliona tona u 2024. godini, predvođen Holandijom i Nemačkom, dok je Holandija ujedno i najveći izvoznik.
- Uočena je značajna volatilnost cena, pri čemu su uvozne cene dostigle vrhunac 2022. godine pre nego što su pale na 216 USD/toni u 2024. godini.

Planiranje budućnosti bez uglja bi moglo potrajati

MONTREAL - Ugalj ostaje temelj globalne energije, s potražnjom koja je dostigla rekordnih 8,8 milijardi tona u 2024. godini i predviđa se da će ostati stabilna do 2026. godine, prema podacima Međunarodne agencije za energiju, piše kanadski portal **Resurs Vorks** (Resource Works).

Kina, epicentar korišćenja uglja, pustila je u pogon 21 gigavat nove energije iz uglja početkom 2025. potencijalno dostižući 80 gigavata

godišnje, prema **Rojtersu**.

Povremenim obnovljivim izvorima energije potrebne su mreže koje mogu uravnotežiti skladištenje koje je i dalje skupo, a kapital može biti dva do tri puta skuplji u siromašnijim zemljama nego u razvijenim ekonomijama, plus rizik od fluktuacija valuta.

Milion tona uglja se sagoreva svakog sata širom sveta. U 2024. godini, upotreba uglja u Indiji porasla je za 10 posto. Vijetnam, Filipini, Indonezija i Pakistan koriste ugalj za napajanje svojih fabrika i održavanje svetala upaljenim.

Nakon gubitka ruskog gasa uvoz LNG-a u EU porastao je za 60 posto, ali neke zemlje su morale ponovo pokrenuti jedinice na ugalj jer nije bilo dovoljno zaliha.

Mnogi su pisali čitulje za ugalj, ali svaki put je stvarnost promenila nacrt.

Planiranje budućnosti bez uglja je dobra stvar, ali, ako ćemo biti iskreni, ostvarenje tog plana moglo bi potrajati, konstatuje **Resurs Vorks**.

Poljski sektor rudarstva uglja smanjio gubitke, ali mu je i dalje potrebna državna podrška

VARŠAVA - U prvoj polovini 2025. godine, poljski sektor rudarstva uglja je ostvario neto gubitak od 4,059 milijardi zlot (950 miliona eura), pokazuju podaci Agencije za industrijski razvoj. To je manje od polovine od 8,365 milijardi zlot (1,97 milijardi evra) izgubljenih u prvih šest meseci 2024. godine.

Tokom cele 2023. godine, poljsko rudarstvo uglja ostvarilo je neto dobit od 4,8 milijardi zlot (1,13 milijardi evra), objavila je **TVP**.

Uprkos poboljšanim performansama, industriji je potrebna podrška iz državnog budžeta zbog rastućih troškova i pada proizvodnje, rekao je Bogusław Ziętek, predsednik sindikata rudara Sierpień 80. On dodaje da su visoki troškovi rezultat vladine politike.

Kao deo svoje politike „zelene tranzicije“ diversifikacije proizvodnje energije od fosilnih goriva prema obnovljivim izvorima energije, vlada je ograničila vađenje uglja. Ovogodišnja proizvodnja jednaka je prognozi za 2035. godinu, a ovaj pad prinosa povećao je cenu proizvodnje po toni, rekao je Ziętek. Zbog toga, tvrdi on, vladina energetska politika će državu koštati milijarde.

Poljski online energetski portal **Wysokie Napięcie** izveštava da je vlada namenila preko 9 milijardi zlot (2,12 milijardi evra) za podršku rudnicima u 2025. godini, što se sastoji od 3,5 milijardi zlot (820 miliona evra) direktnih subvencija i do dodatnih 5,4 milijarde zlot (1,27 milijardi evra) kredita.

„Društveni sporazum“ između vlade i sindikata rudara zvanično dodeljuje oko 29 milijardi zlot (6,82 milijarde eura) za subvencije neprofitabilnim rudarskim firmama do 2031. godine, iako neki izvori sugerišu da bi stvarni troškovi mogli iznositi čak 42 milijarde zlot (9,88 milijardi evra).

Rumunija traži od Brisela odlaganje roka izlaska iz uglja

BUKUREŠT - Rumunija pregovara s Evropskom komisijom o odlaganju gašenja 2,6 gigavata termoelektrana na uglj za najmanje pet godina, izjavio je 2. septembra rumunski ministar energetike Bogdan Ivan (na slici).

Vlada se obavezala na postepeno ukidanje lignita i kamenog uglja od 2026. godine u okviru paketa pomoći za oporavak koji finansira

Evropska unija, prenosi **Rojters**.

Državni holding za proizvodnju energije iz lignita CE Oltenia udružio se s tri privatne kompanije - OMV Petrom, Tinmar i Alro Slatina - kako bi izgradio solarne parkove i gasne elektrane koje će zameniti postrojenja na uglj, ali će projekti biti završeni kasnije nego što je prvobitno predviđeno.

"Trenutno vodimo prilično intenzivne pregovore o odlaganju roka za najmanje pet godina, što je realan rok za povezivanje novih energetske jedinica na gas", rekao je Ivan novinarima.

Ivan je rekao da će Rumunija poslati Briselu studiju koja prikazuje negativan uticaj na ekonomiju i tržište električne energije koji će biti izazvan zatvaranjem elektrana na uglj do 2026. godine.

Takođe je rekao da Rumunija očekuje da će do 2032. godine dodati 12,96 GW novih gasnih, nuklearnih, vetro i solarnih elektrana, koristeći sredstva EU, kao i privatna i državna ulaganja, uključujući 2,25 GW kapaciteta skladištenja.

"Ovo će nas kao zemlju pretvoriti iz neto uvoznika električne energije u neto izvoznika", rekao je Ivan.

Uglj i zelena tranzicija: Rumunska strateška dilema za naredne mesece

BUKUREŠT - Najave vlade Rumunije o mogućnosti **produženja** rudarstva uglja do 2030. godine vraćaju u prvi plan jednu od najdelikatnijih dilema te zemlje: kako uravnotežiti obaveze preuzete na evropskom nivou za zelenu tranziciju s potrebom za domaćom energetske sigurnošću i socijalnom zaštitom, komentariše 12. septembra **Energy Industry Review**.

Rumunija se, kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NRRP) i druge evropske dokumente, obavezala da će zatvoriti rudnike uglja do kraja 2029. godine, što bi ostavilo veliku prazninu u energetske sistemu.

Ministar energetike Bogdan Ivan istakao je dva strateška pravca: (1) održavanje rudarske aktivnosti i termoelektrane na uglj dok nove gasne elektrane ne postanu operativne i (2) identifikaciju evropskog finansiranja za ekonomsku diversifikaciju rudarskih regija. U osnovi, Rumunija traži "prostor za disanje" kako bi izbegla i lokalni kolaps i ranjivost nacionalnog energetske sistema, piše portal.

Regionalne perspektive: Konkurencija i međuzavisnost

Rumunija nije jedina zemlja u regiji koja se suočava s takvim odlukama.

Poljska je, na primer, već pregovarala o odlaganju rokova za postepeno ukidanje uglja, pozivajući se na energetske sigurnost, dok Bugarska pokušava pronaći slična rešenja za svoje energetske kompanije.

Ekonomске i društvene implikacije

Lokalno, produženje rudarstva uglja značilo bi očuvanje hiljada radnih mesta i odlaganje socijalnog šoka u dolini Jiu.

Međutim, srednjoročni i dugoročni troškovi, uključujući moguće evropske kazne ili ograničen pristup sredstvima, ne mogu se zanemariti.

Stoga, paralelno s privremenim održavanjem rudarstva, Rumunija treba ubrzati programe prekvalifikacije, privući investicije u alternativne industrije i stvoriti potrebnu infrastrukturu za obnovljive izvore energije i prirodni gas.

Umesto zaključka

Ako Bukurešt uspe produžiti rok do 2030. godine i iskoristiti te godine za izgradnju robusnih energetske alternativne, Rumunija bi mogla pretvoriti ranjivost u regionalnu konkurentsku prednost. U suprotnom, rizik je ili socijalna kriza u dolini Jiu ili opasna zavisnost od uvoza energije, konstatuje portal.

Nemački industrijski lobi tvrdi da energetska tranzicija rizikuje teret od 5,4 biliona evra do 2049. godine

BERLIN - Trenutna strategija energetske tranzicije Nemačke mogla bi koštati čak 5,4 biliona evra do 2049. godine, što će uveliko opteretiti preduzeća i domaćinstva i oslabiti konkurentnost, saopštile su 3. septembra Nemačke industrijske i trgovinske komore (DIHK), prenosi **Rojters**.

Berlin ima za cilj da do 2030. godine pokrije 80% svojih potreba za električnom energijom iz obnovljivih izvora, što je korak ka postizanju klimatske neutralnosti do 2045. godine. Ali uprkos snažnom rastu energije vetra i sunca u proteklih godinama, cene električne energije ostaju među najvišima u Evropi, sa projekcijama da će investicije u mrežu naglo porasti u narednim godinama.

"Sa trenutnom politikom, energetska tranzicija ne može uspeti. Rizikuje da

energetski intenzivne industrije potisnu u inostranstvo, a istovremeno oslabe nemačku ekonomsku bazu", rekao je predsednik DIHK-a Peter Adrian u saopštenju.

Godišnja privatna ulaganja u energetiku, industriju, zgrade i transport trebalo bi da se popnu na između 113 i 316 milijardi evra do 2035. godine, sa prosečnih 82 milijarde evra u periodu 2020-24, pokazala je studija Frontier Economicsa, koju je naručio DIHK.

Prognozirani troškovi energetskog sistema između 2025. i 2049. godine iznose 4,8 do 5,5 biliona evra, uključujući do 2,3 biliona evra za uvoz i 1,2 biliona evra za troškove mreže.

Objavljena uoči vladinog pregleda potražnje za energijom i planova tranzicije, studija poziva na prelazak na isplativost i međunarodnu koordinaciju kroz jaču trgovinu ugljenikom, lakšu regulaciju i proširenu upotrebu gasovodnih mreža za vodonik i dekarbonizovani gas.

Procenjuje se da bi takve mere mogle uštedeti do 910 milijardi evra do 2050. godine, s ukupnim uštedama većim od 1 bilion evra ako se ublaže ciljevi klimatske neutralnosti.

Nemačka traži ublažavanje zahteva EU za smanjenje emisija za industriju

BERLIN - Nemačka će insistirati da EU ublaži svoja pravila o smanjenju emisija za industrijske sektore zemlje, koji su najveći zagađivači, zbog viših troškova energije, izveštava **Blumberg**.

Sledeće godine, pravila Sistema EU za trgovanje emisijama (EU ETS) planirano je da budu pooštrena, besplatna dodela dozvola za emisije CO2 sektoru avijacije će biti prekinuta i postepeno ukinuta za sve industrije do 2034. godine.

Nemačka ministarka ekonomije Katarina Rejče istakla na jednom skupu proteklog vikenda, da zemlja mora pronaći rešenje s Evropskom komisijom za kompanije koje ne mogu ispuniti ciljeve bloka za smanjenje emisija ugljenika.

„Moramo proširiti besplatnu dodelu kvota. U suprotnom, izgubićemo vitalne industrije u našoj zemlji“, objasnila je.

U avgustu je TajsensKrup pozvao na sporije ukidanje besplatnih kvota, dok je sindikat rudarstva, hemije i energetike saopštio da pravila rizikuju ubijanje njihovog poslovanja.

Blumberg podseća da je poljska vlada predložila proširenje mogućnosti uvoza međunarodnih kvota za emisiju CO2 kako bi ublažila pritisak rastućih cena energije i grejanja. Varšava smatra da trenutni broj dozvola dostupnih u EU neće biti dovoljan u narednim godinama, što će neminovno dovesti do daljnjeg povećanja cena.

Nemačka bi se mogla suočiti s nedostatkom električne energije 2030. godine, kaže regulator

BERLIN - Nemačka Federalna agencija za mreže upozorila je prve nedelje septembra da bi se povremeni nedostaci električne energije mogli dogoditi već 2030. godine ako energetska tranzicija zemlje stane.

Izveštaj o sigurnosti snabdevanja, koji je vlada odobrila, ističe rizike ukoliko se širenje obnovljivih izvora energije uspori, nove gasne elektrane ne izgrade i potražnja za električnom energijom ne postane dovoljno fleksibilna.

U negativnom scenariju kašnjenja u uvođenju obnovljivih izvora energije, širenju mreže i fleksibilnosti potražnje, mogla bi povećati potreba za novim kapacitetima energije iz prirodnog gasa na čak 36 gigavata, prenosi **Rojters**.

Nalazi dolaze dok Berlin pregovara s Evropskom komisijom o tenderima za gasne elektrane snage do 20 gigavata, a prva aukcija se očekuje do kraja godine i pre dugo očekivanog vladinog pregleda potražnje za energijom i planova tranzicije

Istraživači: Finansije „glavna prepreka“ evropskom putu ka klimatskoj neutralnosti

BRISSEL -EU rizikuje zaostajanje u globalnoj trci za čistom tehnologijom ukoliko ne razvije dugoročnu strategiju ulaganja u klimu kako bi se vratila na put ka cilju ekonomije sa nultom neto emisijom do sredine veka, navodi se u izveštaju Evropske opservatorije za klimatsku neutralnost (ECNO).

ECNO, partnerstvo nekoliko istraživačkih organizacija, utvrdio je da se, uprkos napretku u nekim oblastima, prelazak na klimatsku neutralnost ne dešava dovoljno brzo – i trenutno ide u pogrešnom smeru u pogledu finansiranja.

„Finansiranje za tranziciju ostaje glavna prepreka i doprinosi smanjenom napretku u drugim oblastima“, navodi se u izveštaju. Sveukupno spor tempo elektrifikacije je predstavljao ključnu prepreku za povećanje proizvodnje čiste tehnologije poput obnovljivih izvora energije ili baterija. Dugoročna strategija ulaganja trebalo bi da uvede fiskalne poluge, mehanizme za smanjenje rizika i regulaciju kako bi se podstakla privatna ulaganja, navodi se u izveštaju.

Evropska unija se mora okrenuti svemiru u potrazi za sirovinama!?

BRISSEL - Tako tvrdi Evropska komisija u novom izveštaju o ključnim pretnjama sigurnosti i prosperitetu Evrope, objavljenom 9. septembra, prenosi portal **Politiko**.

Šesti godišnji Izveštaj izvršne vlasti EU o strateškom predviđanju, konstatuje da se na zemlje koje nisu članice EU više ne može računati za snabdevanje materijalima ključnim za tehnologiju energije s niskim udelom ugljenika.

„Kao odgovor, moglo bi doći do sve većeg naglaska na napredne tehnologije rudarstva, uključujući rudarenje svemira, počevši od Meseca“, navodi se u izveštaju.

Metali poput litijuma, bakra, nikla a su neophodni za obnovljivu energiju i električna vozila, a vrlo malo njih se kopa unutar EU. Komisija je zabrinuta da bi se zemlje s bogatim rezervama ovih metala mogle

udružiti kako bi manipulisale ponudom, na isti način na koji Organizacija zemalja izvoznica nafte (OPEC) manipuliše ponudom nafte.

Ovo bi moglo povećati cene i "ograničiti pristup esencijalnim materijalima, predstavljajući ozbiljan izazov strateškoj autonomiji EU i tranziciji na čistu energiju", saopštila je Komisija.

Da li je Brisel poludeo, pita Politiko?

Rudarenje svemira promovišu mnoge vladine agencije, uključujući američku NASA i japansku JAXA.

U EU, Luksemburg se pozicionirao kao evropsko središte rudarstva svemira, s nadom da će robotima rudariti Mesec i asteroide. Ova nebeska tela često su bogata korisnim metalima poput retkih zemnih minerala, aluminijuma, titana i mangana, kao i plemenitim metalima poput zlata i platine.

U junu ove godine, Komisija je objavila svoju Viziju za svemirsku ekonomiju, u kojoj je procenila da bi takozvani svemirski resursi mogli vredeti do 170 milijardi evra između 2018. i 2045. godine.

Ipak, rudarenje svemira u industrijskim razmerima ostaje daleki san, a praktična rešenja za rudarenje i transport iskopanih metala nazad na Zemlju su u poveljama, konstatuje Politiko.

Zašto je Evropa zabrinuta?

Energetska tranzicija (doslovno) uzrokuje vrtoglavi porast potražnje za kritičnim mineralima. Na primer, da bi se ispunili ciljevi Pariskog sporazuma o klimi, svet treba da u narednih 25 godina iskopa onoliko bakra koliko je iskopano u celoj ljudskoj istoriji,

prema nekim procenama. Bakar je neophodan u svemu što koristi električnu energiju.

Slična je priča i za litijum, koji se koristi u baterijama za električna vozila. Evropska komisija očekuje da će potražnja za litijumom za baterije u EU biti 12 puta veća 2030. nego 2020. i 21 put veća 2050. Trenutno EU uopšte ne iskopava litijum.

EU je također zaostala u uspostavljanju lanaca snabdevanja kritičnim sirovinama i kapaciteta za preradu.

U međuvremenu, napredna Kina uspostavila je dominantnu poziciju nad lancima snabdevanja kritičnim sirovinama, prerađujući 40 posto svetskog bakra, 60 posto litijuma, 70 posto kobalta i gotovo 100 posto grafita, prema izveštaju Centra Žak Delor od prošle godine.

„EU ... uvozi za svoje potrebe blizu 100 posto retkih zemnih minerala iz Kine“, navodi se u Delorovom izveštaju. „To je izlaže poremećajima u snabdevanju i volatilnosti cena, pojačavajući ranjivosti u kritičnim sektorima.“

Kriza cena energije u Evropi sve veća

VAŠINGTON - Evropske kompanije i dalje plaćaju znatno više za energiju nego što bi plaćale u SAD-u ili Kini, pokazala je nova analiza, piše **politico.eu**.

Prema novim nalazima uticajnog istraživačkog Centra za proučavanje demokratije, koji je predstavljeni 9. septembra u Vašingtonu, evropske zemlje su postale izloženije šokovima cena energije, a pokazatelji su porasli više od pet puta u poslednje tri godine.

"Naši podaci pokazuju da su maloprodajne cene su i dalje 40-70 posto iznad nivoa pre krize u većem delu centralne i istočne Evrope", rekao je Martin Vladimirov, jedan od autora izveštaja.

Dostupnost je sada daleko najveća pretnja energetske otpornosti EU, nadmašujući neizvesnost koju stvara rusko naoružanje energetskih tokova, klimatska tranzicija i pouzdanost sistema.

„To utiče ne samo na poverenje građana, već i na sposobnost preduzeća da se takmiče na globalnom nivou“, upozorava se u proceni Centra.

„Da bi Evropa uspela u sledećoj fazi svoje energetske tranzicije, mora osigurati da čista energija nije samo dostupna, već i pristupačna i ekonomski održiva za sve.“

Francuski regulator odlučio da redovno odgovara na medijske spekulacije

PARIZ – Francuska Komisija za regulaciju energije (CRE) **objavila je** dokument u kojem se osvrće na informacije koje su kružile medijima poslednjih nedelja i odbacuje tvrdnju da su se računi za električnu energiju udvostručili u deset godina.

CRE takođe negira da će se tarifa za korišćenje javnih električnih mreža udvostručiti, navodeći da je njen razvoj regulisan i ne ukazuje na takav nagli porast.

U vezi s ulogom obnovljivih izvora energije (OIE) u povećanju cena električne energije, CRE navodi da OIE nisu odgovorni za porast računa, suprotno uvreženom mišljenju. Takođe odbacuje tvrdnju o ulaganju od 300 milijardi evra u razvoj obnovljivih izvora energije, pojašnjavajući da nijedan plan te veličine nije formalno usvojen.

CRE potvrđuje da Francuska trenutno proizvodi više električne energije nego što troši, ali odbacuje ideju da to čini daljnje kapacitete obnovljivih izvora nepotrebnim. Regulator naglašava da viškovi nisu ni konstantni ni dovoljni da osiguraju dugoročno snabdevanje energijom bez novih projekata.

Na kraju, opovrgava tvrdnje da je nedavni nestanak struje u Španiji uzrokovan prekomernom proizvodnjom solarne energije. Dostupni podaci ukazuju na to da su drugi tehnički faktori, nezavisni od fotonaponske proizvodnje, izazvali incident. Regulator planira redovno ažurirati ovu publikaciju kako se budu pojavljivale nove javne izjave.

Australija: Prodavci struje moraće da prikazuju jeftinije ponude na računima

SIDNEJ - Australijske kompanije za proizvodnju električne energije biće prisiljene da na vidnom mestu na računima za struju prikazuju jeftinije ponude kako bi pomogle domaćinstvima da pređu na bolju ponudu, objavio je 11. septembra portal news.com.au.

Mera je usvojena samo nekoliko meseci nakon što je regulator energije AEMC najavio da će cene porasti do 9,7 posto.

Dok energetske kompanije već moraju prikazati poruku „bolja ponuda“ na računu kupca, Australijska komisija za energetske tržište (AEMC) otkrila je da

gotovo polovina kupaca ne otvara svoj račun i propušta ključne informacije.

Promena, koju je AEMC odobrio 11. septembra na zahtev ministarstva energetike, stupiće na snagu 30. decembra 2026. godine.

Energetsko čudovište koje stvara veštačka inteligencija

NIJUEK - Značajne i rastuće energetske potrebe veštačke inteligencije podstiču brzo širenje proizvodnje energije, često uključujući postrojenja na fosilna goriva, prenosi portal Oilprice.com.

„Integracija veštačke inteligencije u gotovo sve, od poziva korisničkoj službi do algoritamskih 'šefova' i ratovanja, stvara ogromnu potražnju“, nedavno je pisao Washington Post. „Uprkos dramatičnim poboljšanjima efikasnosti, ulaganje tih dobitaka natrag u veće, zahtevnije modele pokretane fosilnim gorivima stvorice nezamislivo energetske čudovište.“

Ova žurba za povećanjem energetske kapaciteta, uključujući reaktiviranje starih termoelektrana na uglj, izaziva zabrinutost zbog potencijala veštačke inteligencije da potkopa globalne napore za dekarbonizaciju.

„Od pustinja Ujedinjenih Arapskih Emirata do periferije glavnog grada Irske, energetske potrebe aplikacija veštačke inteligencije i obuke koje se provode u ovim centrima podstiču nagli porast

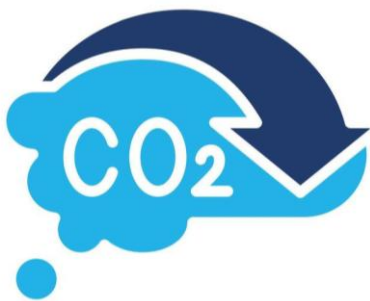
ulaganja u fosilna goriva“, izveštava **Financial Times**. Globalno se, prema podacima Global Energy Monitora, trenutno gradi više od 85 elektrana na prirodni gas da bi se zadovoljile energetske potrebe veštačke inteligencije.

U Sjedinjenim Američkim Državama, porast potražnje dovodi do oživljavanja starih termoelektrana na ugalj.

Velike tehnološke kompanije poput Gugla doživljavaju značajno povećanje emisija ugljen dioksida direktno povezano s njihovom integracijom veštačke inteligencije, razotkrivajući izazove u ispunjavanju prethodnih klimatskih obećanja.

DOSIJE: 5 stvari koje bi trebalo da znate o određivanju cena CO2

BRISSEL - Određivanje cena ugljenika - određivanje cene zagađenja - jedan je od najefikasnijih alata za borbu protiv klimatskih promena. Podstiče čistije izbore, pokreće inovacije i generira prihode koji se reinvestiraju u ljude i zajednice kako bi se podržala čista tranzicija. Ali često se pogrešno shvata, navodi se u informaciji postavljenoj **na portalu Evropske komisije**, koju citiramo u celini u nastavku, .

"EU koristi tržišta ugljenika da odredi cenu zagađenja, putem Sistema EU za trgovanje emisijama (EU ETS), koji pokriva energetski sektor, industriju, brodarstvo i neke emisije iz avijacije. U budućnosti, novi ETS2 će pokrivati emisije iz drumskog transporta i zgrada, počevši od 2027. godine.

Evo pet ključnih činjenica koje pokazuju kako funkcioniše određivanje cena CO2 i zašto koristi svima.

1. **Određivanje cena ugljenika smanjuje emisije, a istovremeno pokreće ekonomski rast**

- a. **Određivanje cena ugljenika funkcioniše.** Od svog pokretanja pre 20 godina, EU ETS je pomogao u smanjenju emisija iz proizvodnje električne energije, toplote i industrije za 50%. Samo u 2024. godini, emisije iz ETS-a pale su za 5% u poređenju sa 2023. godinom.
- b. **Određivanje cene ugljenika poboljšava predvidljivost za poslovanje.** EU ETS svake godine na predvidljiv način snižava gornju granicu emisija, šaljući jasan dugoročni signal kompanijama da postoji poslovni argument za čiste tehnologije. Ovo pomaže preduzećima da planiraju unapred i ulažu u tehnologije s niskim emisijama, znajući da će njihova ulaganja ostati konkurentna i da će se s vremenom isplatiti.
- c. **Određivanje cene ugljenika čini Evropu konkurentnijom.** Pokreće modernizaciju industrije i oslobađa investicije u čiste tehnologije. EU je razvila snažnu globalnu poziciju u energiji vetra, proizvodnji elektrolizera i primeni toplotnih pumpi, a izvoz zelenih tehnologija dostigao je 90 milijardi evra u 2024. godini.
- d. **Određivanje cene ugljenika pokreće inovacije.** Konkurentnost sve više zavisi od inovativnih čistih tehnologija. Određivanje cene ugljenika postavlja jasan smer, a istovremeno pruža fleksibilnost u tome kako doći do njega. Svaka kompanija može prilagoditi svoj put, podstičući raznolike inovacije u energiji, materijalima i transportu.

- e. **Određivanje cene ugljenika finansira inovativne klimatske akcije.** Na primer, Fond za inovacije i Fond za modernizaciju u potpunosti se finansiraju prihodima iz EU ETS-a. Fond za inovacije jedan je od najvećih svetskih programa finansiranja čistih tehnologija. Od 2021. godine, investirao je oko 12 milijardi evra u gotovo 200 projekata različitih razmera i sektora, uključujući pionirski niskougljenički čelik i plutajuće vetroelektrane.
- f. **Sistem određivanja cena ugljenika uključuje mere za osiguranje jednakih uslova s trećim zemljama.** Izbegava potiskivanje industrijskih aktivnosti i s njima povezanih emisija, kao i promovisanje određivanja cena ugljenika u inostranstvu. Mere za osiguranje jednakih uslova i izbegavanje curenja ugljenika ugrađene su u naš politički okvir. Ciljane besplatne dozvole i Mehanizam za prilagođavanje ugljenika na granicama (CBAM) imaju za cilj osigurati da se emisije i s njima povezane industrijske aktivnosti ne premeštaju jednostavno u zemlje izvan Evrope gde klimatska pravila mogu biti slabija. Uvođenje CBAM-a nam je pomoglo da unapredimo našu diplomatiju određivanja cena ugljenika i ohrabrimo druge zemlje širom sveta da uvedu vlastite sisteme određivanja cena ugljenika.
- g. Prihodi od određivanja cena ugljenika podržavaju evropska radna mesta. Do 2030. godine, preko milion novih radnih mesta moglo bi se stvoriti u čistim industrijama, energetske efikasnosti i zelenom transportu – uz podršku recikliranja prihoda, programa prekvalifikacije i regionalnih investicija u okviru ETS-a. Fond za modernizaciju podržava prelazak na čistiju energiju i veću efikasnost u zemljama EU s nižim prihodima. Obezbeđuje finansiranje za stvari poput obnovljivih izvora energije, energetski efikasne infrastrukture, modernizovanih elektroenergetskih mreža i podršku zajednicama koje se oslanjaju na ugalj, naftu ili druge industrije s visokim zagađenjem kako bi im pomogao da pređu na čistija radna mesta.

2. Određivanje cene ugljenika podstiče energetske nezavisnost

- a. **Određivanje cene ugljenika smanjuje energetske zavisnost EU.** Oslanjanje na uvoz fosilnih goriva dovodi do visokih troškova energije u Evropi. Račun za uvoz energije u EU iznosio je gotovo 400 milijardi evra u 2024. godini. Određivanje cene uvoza fosilnih goriva koja zagađuju podstiče ulaganja u domaće čiste izvore energije, što znači da novac ostaje u evropskim džepovima.
- b. **Određivanje cene ugljenika podstiče čistu i pristupačnu energiju.** U 2023. godini gotovo polovina električne energije u EU dolazila je iz obnovljivih izvora - a kada se uključi nuklearna energija, gotovo 70% je proizvedeno iz izvora s nultom emisijom. Cenovni signali iz ETS-a čine ova ulaganja u čistu energiju atraktivnijim i podstiču potrošače da koriste jeftinije i čistije izvore energije.
- c. **Određivanje cene ugljenika čini ekonomiju i društvo EU otpornijim.** Određivanje cene ugljenika pomaže u smanjenju izloženosti geopolitičkoj nestabilnosti i jača naš energetske suverenitet i sigurnost.

3. Određivanje cene ugljenika doprinosi čistijem vazduhu i poboljšava vaše zdravlje

- a. **Određivanje cene ugljenika doprinosi čistijem vazduhu.** Ono obeshrabruje upotrebu fosilnih goriva, smanjujući štetne zagađivače poput sumpornih oksida (SOx), azotovih oksida (NOx) i finih čestica (PM2.5).
- b. **Određivanje cene ugljenika koristi ljudskom zdravlju.** Smanjenjem zagađenja vazduha, određivanje cene ugljenika pomaže u sprečavanju astme, respiratornih bolesti, kardiovaskularnih bolesti i prerane smrti. Čistiji vazduh štedi na troškovima zdravstvene zaštite i poboljšava kvalitet života, posebno u urbanim područjima.

4. Prihodi od ugljenika vraćaju se društvu

- a. **Prihodi od ugljenika direktno koriste društvu, ekonomiji i svakodnevnom životu.** EU ETS je generirao preko 200 milijardi prihoda za države članice. Ova sredstva se reinvestiraju direktno u čist javni prevoz, energetske efikasne stanovanje i modernu infrastrukturu koja poboljšava svakodnevni život miliona ljudi, kao što su novi zeleni autobusi u Mađarskoj, upravljanje rizikom od poplava u Estoniji ili program vaučera za mobilnost u Italiji.

- b. **Određivanje cene ugljenika podržava one kojima je potrebna pomoć.** Fond za socijalnu klimu će mobilizirati najmanje 86,7 milijardi evra između 2026. i 2032. godine iz prihoda ETS-a. Podržaće izolaciju domova, mobilnost s niskim emisijama i pristup pristupačnoj čistoj energiji – posebno za ranjive grupe.
- c. **Određivanje cene ugljenika smanjuje regionalne razlike.** Fond za modernizaciju usmerava prihode za modernizaciju energetskih sistema u 13 država članica u srednjoj, istočnoj i južnoj Evropi. Preko 19 milijardi evra je već uloženo u unapređenje mreža, obnovljivih izvora energije i pristupa energiji.

5. Određivanje cene ugljenika ima ekonomskog smisla, pravedno je i širi se globalno.

- a. **Ono tera zagađivače da plaćaju.** EU ETS se zasniva na principu "zagađivač plaća", oni koji emituju stakleničke gasove moraju platiti kupovinom dozvola za svoje emisije. Ovo osigurava da se troškovi zagađenja ne prenose na društvo ili buduće generacije, već da ih snose oni koji su odgovorni, stvarajući pošten podsticaj za smanjenje emisija.
- b. **Određivanje cene ugljenika pretvara zagađenje u inovaciju.** Sistem nagrađuje one koji ulažu u niskougljenična rešenja - bez obzira gde se nalazimo u Evropi ili u kojem sektoru. To je tržišno zasnovan pokretač klimatskih akcija koji izjednačava uslove.
- c. **Određivanje cene ugljenika podržava solidarnost.** Mehanizmi poput Fonda za modernizaciju i Socijalnog klimatskog fonda preraspodeljuju prihode državama članicama s nižim prihodima i

domaćinstvima, čineći tranziciju pravednom i inkluzivnom.

- d. **Određivanje cene ugljenika primenjuje se podjednako u celoj EU, Norveškoj, Islandu i Lihtenštajnu.** Ista pravila i tržišni uslovi osiguravaju pravednost preko granica. Sistem ne cilja određene zemlje - on se jednoobrazno primenjuje na sve zagađivače, bez obzira na to gde se nalaze. Svaka instalacija ili operater tretira se prema istim pravilima emisija i zahtevima usklađenosti. Sistem EU za trgovanje emisijama (ETS) povezan je sa švajcarskim tržištem ugljenika, a u toku je i rad na njegovom povezivanju sa sistemom Ujedinjenog Kraljevstva.

- e. **Određivanje cene ugljenika je proveren pristup koji se koristi u sve većem broju zemalja širom sveta.** Već je na snazi u zemljama kao što su Kina, Južna Koreja, Novi Zeland, Kanada i nekoliko američkih saveznih država. Novi sistemi se razvijaju u Brazilu, Turskoj, Japanu, Indiji i mnogim drugim. Prema Svetskoj banci, više od 80 jurisdikcija ima uspostavljenu cenu ugljenika, a one pokrivaju polovinu globalnih emisija iz energetskog sektora.